

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

เนื้อหา

ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

ความหมายของคำว่า "พิมพ์" และ "การพิมพ์"

ความหมายของคำว่า "สิ่งพิมพ์"

ความหมายของคำว่า "สื่อสิ่งพิมพ์"

ความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อสังคม

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อองค์การรัฐ

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อองค์การธุรกิจ

สื่อสิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญต่อการศึกษา

ประเภทของการพิมพ์และสิ่งพิมพ์

ประเภทของการพิมพ์

1. การพิมพ์เพื่อรับใช้โดยตรง
2. การพิมพ์ส่วนประกอบของวัตถุ

ประเภทของสิ่งพิมพ์

1. สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ
2. สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร
3. สิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุกฎบัตร
4. สิ่งพิมพ์มีค่า
5. สิ่งพิมพ์อื่น ๆ

ความแตกต่างระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออื่น ๆ

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ได้ถูกต้อง
2. อธิบายและยกตัวอย่างความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
3. ระบุประเภทของการพิมพ์และสิ่งพิมพ์ได้ถูกต้อง

4. บรรยายลักษณะของสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออื่น ๆ ได้ถูกต้อง

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอนบทที่ 1
2. บรรยายประกอบแผ่นใส และสรุปเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ
3. แบ่งกลุ่มนักศึกษาให้ทำกิจกรรมตามใบงานดังต่อไปนี้
 - 3.1 ระดมความคิดเห็นและยกตัวอย่างความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ด้านต่าง ๆ
 - 3.2 รวบรวมตัวอย่างสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะแตกต่างกันในแต่ละประเภท
4. นำเสนอหน้าชั้นเรียน
5. ทำแบบฝึกหัดท้ายบท

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน
2. แผ่นใส
3. ใบงาน
4. ตัวอย่างสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ
5. แบบฝึกหัด

การวัดและประเมินผล

1. จากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน
2. จากการทำใบงานและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
3. จากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 1

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

ในสังคมมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้มนุษย์มีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันอยู่เสมอ โดยการติดต่อสื่อสารกันมนุษย์ก็มักจะกระทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งที่มีอยู่ในธรรมชาติและที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาซึ่งสื่อที่ช่วยให้การติดต่อสื่อสารเผยแพร่ไปได้อย่างกว้างขวาง สามารถติดต่อกับผู้คนที่ได้จำนวนมากและนับได้ว่าเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดเพราะเกิดก่อนสื่ออื่น ๆ นั่นคือสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความคิดระหว่างบุคคลต่อบุคคล ระหว่างบุคคลต่อมวลชน และระหว่างมวลชนต่อมวลชนด้วย

การศึกษาถึงแนวคิดเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์จะทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจถึงความหมาย ลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์ในภาพรวม และได้ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีต่อมนุษย์ และสังคมอย่างสมบูรณ์ และสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ต่อไป

ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

การพิจารณาความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ จะต้องพิจารณาความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยคำว่า “พิมพ์” “การพิมพ์” และ “สิ่งพิมพ์” ก่อน จากนั้นตามด้วยความหมายของคำว่า “สื่อสิ่งพิมพ์” โดยมีผู้ให้ความหมายของคำเหล่านี้ไว้หลายทัศนะตามลำดับดังต่อไปนี้

ความหมายของคำว่า “พิมพ์” และ “การพิมพ์”

คำว่า “พิมพ์” มีการบัญญัติความหมายไว้ทั้งทางพจนานุกรม และทางกฎหมายคือ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546, หน้า 789) กล่าวว่า “พิมพ์ หมายถึง การใช้เครื่องจักรกดตัวหนังสือหรือภาพ เป็นต้น ให้ติดบนวัตถุ เช่น แผ่นกระดาษ ผ้า”

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 (พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484, 2546) กล่าวว่า “พิมพ์ หมายถึง การทำให้เป็นตัวหนังสือหรือรูปรอยอย่างใด ๆ โดยการกด หรือการใช้พิมพ์หิน เครื่องกล วิธีเคมี หรือวิธีอื่นใดอันอาจทำให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นหลายสำเนา”

กำธร สติรกุล (2515, หน้า 177) กล่าวว่า “การพิมพ์ หมายถึง การจำลองต้นฉบับอันหนึ่ง จะเป็นภาพหรือตัวหนังสือก็ตาม ออกเป็นจำนวนมาก ๆ เหมือนกัน บนวัสดุที่เป็นพื้นแบนหรือ โกล่เคียงกับพื้นแบนด้วยการใช้เครื่องมือกล”

มาร์กินส์ (Makins, 1995, p. 641) กล่าวว่า “การพิมพ์ หมายถึงการทำให้เกิดร่องรอยใด ๆ ที่เป็นข้อความ หรือรูปภาพ โดยการประยุกต์หมึกลงบนกระดาษ”

วรพล พรหมกบุตร (2534, หน้า 59) กล่าวว่า “ การพิมพ์ หมายถึงการทำให้เกิดร่องรอยที่เป็นตัวอักษรหรือรูปภาพใด ๆ โดยการกดหรือด้วยเครื่องมือกล เทคนิคทางเคมี เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ หรือเทคนิควิธีอื่น ๆ อันสามารถสร้างหรือสิ่งพิมพ์ได้หลายสำเนาจากต้นฉบับเดียวกัน”

วิชัย พยัคฆโส (2542, หน้า 18) กล่าวว่า “การพิมพ์ หมายถึงการจำลองต้นฉบับอันหนึ่ง ให้สามารถผลิตออกมาเหมือนกัน เป็นจำนวนมาก ๆ ลงบนวัสดุผิวเรียบ ด้วยการใช้อุปกรณ์”

สารานุกรมอเมริกา (The Encyclopedia Americana, 1991, p. 600) กล่าวว่า “การพิมพ์ หมายถึงกรรมวิธีใด ๆ ในการจำลองภาพหรือสำเนาภาพ หรือหนังสือจากต้นฉบับ ในลักษณะ 2 มิติ แบบราบ ทั้งนี้รวมถึงการพิมพ์ผ้า การพิมพ์กระดาษปิดฝาผนัง และการอัดรูป”

สารานุกรมบริเตนนิกา (The New Encyclopedia Britannica, 1994, p. 71) กล่าวว่า “การพิมพ์ หมายถึงวิธีการใช้แรงกดให้หมึกติดเป็นข้อความหรือภาพบนพื้นผิวของสิ่งที่ต้องการพิมพ์”

จะเห็นได้ว่า ความหมายของคำว่า “พิมพ์” โดยทั่ว ๆ ไปนั้นไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าต้องเป็นการพิมพ์ด้วยกระดาษ แต่อาจใช้วัสดุอื่นพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็นผ้า หิน หรือวัสดุอื่นใดก็ได้ที่อาจก่อให้เกิดสิ่งพิมพ์หลายสำเนา การตีความหมายของคำว่า “การพิมพ์” เพื่อใช้กับสิ่งพิมพ์ในการเรียนรายวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ นี้ศึกษาแต่เพียงสิ่งพิมพ์ที่ใช้ “กระดาษ” เป็นวัสดุในการพิมพ์เท่านั้น

ความหมายของคำว่า “สิ่งพิมพ์”

คำว่า “สิ่งพิมพ์” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546, หน้า 1,191) ได้กล่าวให้ความหมายไว้เช่นเดียวกับในพระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 (พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484, 2546) กล่าวว่า “ สิ่งพิมพ์ หมายถึง สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัตถุใด ๆ ที่พิมพ์ขึ้น รวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนที่ แผนผัง ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียง หรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกัน”

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

ธนู บุญญานวัตร (2536, หน้า 25) กล่าวว่า “สิ่งพิมพ์ หมายถึง วัสดุใด ๆ ที่เกิดจากการกระทำด้วยวิธีการ หรือเคมี ที่อยู่ในรูปของข้อความ ข่าวสาร สารคดี ภาพ หรือคำอธิบายต่าง ๆ โดยผู้จัดทำมีวัตถุประสงค์เพื่อความรู้หรือบันเทิง”

ปติตตา สีทองสุก (2538, หน้า 9-11) ให้ความหมายในแง่ของบรรณารักษ์ว่า “สิ่งพิมพ์ หมายถึง วัสดุตีพิมพ์ (printed materials) ได้แก่ สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเป็นเล่มจากการตีพิมพ์จากเครื่องพิมพ์ เป็นวัสดุเพื่อการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ที่ห้องสมุดได้รวบรวม จัดหา จัดเก็บ เพื่อให้บริการในห้องสมุด เป็นวัสดุที่พิมพ์ด้วยกระดาษมีรูปลักษณะต่าง ๆ กัน ได้แก่ หนังสือ (books) วารสาร (journals หรือ periodicals) หรือนิตยสาร (magazine) หนังสือพิมพ์ (newspaper) จุลสาร (booklet หรือ pamphlets) และกฤตภาค (clippings)”

ประชิด ทิถบุตร (2539, หน้า 14) กล่าวว่า “สิ่งพิมพ์ หมายถึงวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ปรากฏมีองค์ประกอบของสี สัน ลวดลาย ภาพ สัญลักษณ์ ข้อความ ตัวอักษร อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือประกอบกันอันเกิดจากกระบวนการพิมพ์ที่ต้องมีแม่พิมพ์เป็นตัวกลางในการรับถ่ายทอดภาพจากต้นแบบ และถ่ายทอดแม่พิมพ์ต่อไปยังวัสดุรองรับการพิมพ์ โดยอาศัยแรงกด แรงดัน ฉายแสงผ่านทะลุหรือเกิดปฏิกิริยาใด ๆ ทำละลายให้แม่พิมพ์ไปเกาะติดลงบนผิวหน้าวัสดุ เพื่อให้เกิดมีองค์ประกอบต่าง ๆ เช่นเดียวกับต้นแบบในที่สุด”

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และนิคม ทาแดง (2523, หน้า 230) กล่าวว่า “สิ่งพิมพ์หมายถึงข้อเขียนอยู่ในรูปของข่าว สารคดี ข้อคิดเห็น หลักวิชาการ คำอธิบายรายละเอียด โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ทางความรู้ หรือความบันเทิงของผู้อ่านเป็นสำคัญ แล้วถ่ายทอดข้อเขียนนั้นด้วยการพิมพ์ลงบนกระดาษ หรือฟิล์ม หรือวัสดุพื้นเรียบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก”

อนันต์ธนา อังกินันท์ และเกื้อกุล คูปรรัตน์ (2535, หน้า 56) กล่าวว่า “สิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือทุกประเภท นับตั้งแต่ที่เป็นวรรณคดี นิตยสาร ไปจนถึงหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ สิ่งพิมพ์มีส่วนสำคัญมากในการให้ความรู้แก่มวลชนได้อย่างกว้างขวาง สามารถกระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว มีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะเป็นสิ่งให้ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ ตลอดจนการให้ความบันเทิงแก่ประชาชน”

ดังนั้น ความหมายของคำว่า “สิ่งพิมพ์” จึงกล่าวรวมถึงวัสดุหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ทุกชนิดที่เกิดจากกระบวนการพิมพ์โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งพิมพ์ที่เกิดจากกระบวนการพิมพ์ด้วยกระดาษเท่านั้นเช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้นหากแต่รวมไปถึงเหรียญ บัตรจุกบัตรหลัก บัตรจุกบัตรรอง และอื่น ๆ ที่มีการนำกระบวนการพิมพ์เข้ามาใช้เพื่อทำให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นมาเป็นผลงานนั่นเอง

ความหมายของคำว่า “สื่อสิ่งพิมพ์”

สำหรับการพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “สื่อสิ่งพิมพ์” นั้นก็มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

ธีระศักดิ์ ละม่อม (2542, หน้า 49) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงสื่อที่เกิดขึ้นจากการพิมพ์นั่นเอง ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม เช่น หนังสือ หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว หรือโปสเตอร์ จุดประสงค์ในการจัดทำนั้นก็เพื่อความรู้หรือความบันเทิง”

นลินี เสาวภาคย์ (2542, หน้า 141) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงสื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยภาษาเขียน โดยใช้วัสดุกระดาษพิมพ์ออกมาพร้อมกัน เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้อ่านได้ครวญละม่อม ๆ สื่อสิ่งพิมพ์นั้นอาจออกมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ นิตยสาร วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือคู่มือ และโปสเตอร์ เป็นต้น”

ประชิด ทิถบุตร (2539, หน้า 14) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงวัสดุที่มีลักษณะเป็นแผ่นบาง มีผิวหน้าเรียบ เช่น แผ่นกระดาษที่มีภาพ มีสัญลักษณ์ ลวดลาย ตัวอักษรและข้อความ อาจจะมีสีสันทั้งที่เป็นสีเดียวหรือหลายสีปรากฏให้เห็นเป็นรูปแบบ รูปร่าง รูปทรงที่แปลก แตกต่างกันออกไป เช่นเป็นแผ่นเดียว เป็นแผ่นเดียวแต่พับติดอยู่กับวัสดุและผลิตภัณฑ์อื่น นำหลาย ๆ แผ่นมาเย็บรวมกันเป็นรูปเล่มแบบแบนราบ นำมาประกอบขึ้นเป็นรูปทรงแบบ 8 มิติจากวัสดุประเภทเดียว หรือประกอบกับวัสดุชนิดอื่นทำขึ้นเป็นตัวผลิตภัณฑ์สำเร็จ ในลักษณะของ ถูบ ซอง กล่อง ครอบ ภาชนะ ภาชนะ ที่ใช้สำหรับการบรรจุสิ่งของ”

พีระ จิรโสภณ (2533, หน้า 178) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อที่อาศัยเทคนิคด้านการพิมพ์บนแผ่นกระดาษ สร้างสรรในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ตัวหนังสือ รูปภาพ แผนภูมิ สารเหล่านี้จะถูกรับรู้โดยประสาทตา หรือการมองเห็นเป็นสำคัญ ตัวอย่างได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร หนังสือเล่ม แผ่นพับ แผ่นปลิว”

วิจิตร ภักดิ์รัตน์ (2523, หน้า 250) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง ข้อเขียนที่อยู่ในรูปของข่าวสาร สารคดี ข้อคิดเห็นและวิชาการ รายละเอียด โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะให้เกิดประโยชน์ทางความรู้หรือความบันเทิงของผู้อ่านเป็นสำคัญ แล้วถ่ายทอดข้อเขียนนั้นด้วยการพิมพ์ลงบนกระดาษ หรือฟิล์มหรือวัสดุพื้นเรียบอื่น ๆ เพื่อให้สามารถแพร่กระจายไปถึงผู้อ่านได้เป็นจำนวนมาก”

สุรัตน์ นุ่มนนท์ (2539, หน้า 6) กล่าวว่า “สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึงสิ่งที่ใช้การพิมพ์เป็นหลัก จึงไม่ได้หมายถึงหนังสือพิมพ์และนิตยสารเท่านั้น แต่มีความหมายรวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท”

จะเห็นได้ว่าการพิจารณาถึงความหมายของคำว่า "สื่อสิ่งพิมพ์" นั้นจะมุ่งเน้นพิจารณาว่าสื่อสิ่งพิมพ์ชิ้นนั้น ๆ ประกอบด้วยอะไรบ้างเป็นหลักเกณฑ์ โดยหลักการแล้วเหมือนกัน นอกจากการแบ่งแยกประเด็นปลีกย่อยอาจมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น แบบหนึ่งอาจพิจารณาว่าสื่อสิ่งพิมพ์ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือ แผ่นพับ โปสเตอร์ โฆษณา หรืออีกแบบหนึ่งอาจพิจารณาว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หนังสือเล่มและสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ซึ่งประกอบด้วย โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว จดหมายข่าว หนังสือเล่มเล็กและคู่มือ เป็นต้น จากการที่แบ่งประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าสื่อสิ่งพิมพ์นั้นจะต้องใช้กระดาษเป็นวัสดุในการตีพิมพ์นั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้หรือไม่ใช้กระดาษเพียงอย่างเดียวล้วนมีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตประจำวันและสังคมมนุษย์ทั้งสิ้น

ความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญไม่น้อยกว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่ออื่น ๆ ที่มนุษย์ได้นำเข้ามาใช้ในการเป็นเครื่องมือสำหรับติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอในรูปแบบลักษณะต่าง ๆ กันออกไปนอกเหนือจากปัจจัยสี่ อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค เพราะการที่มนุษย์จะได้มาซึ่งปัจจัยสี่นั้นย่อมต้องอาศัยการสื่อสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างแน่นอน ยิ่งสังคมมีความซับซ้อนขึ้นมากเพียงใด การเพิ่มจำนวนประชาชนมากเท่าใด สื่อต่าง ๆ ที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือสำคัญของกระบวนการทางสังคมก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งถือว่าเป็นสื่อที่เก่าแก่ที่สุดที่มนุษย์ได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินกิจกรรมใด ๆ ของตนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้สอนได้พิจารณาถึงความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

1. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อสังคม จะเห็นได้ว่าแม้สังคมจะมีการพัฒนาไปหลายศตวรรษจากสังคมดั้งเดิมมาสู่สังคมสมัยใหม่ มนุษย์ก็ยังคงมีการสื่อสารโดยผ่านสื่อหรือช่องทางสื่อสารในรูปแบบที่แตกต่างกันไป สื่อสิ่งพิมพ์ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุดในโลกมีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ในการใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ของแต่ละสังคม ทั้งนี้สื่อสิ่งพิมพ์จะบันทึกถ่ายทอดเรื่องราวข้อมูลข่าวสารที่มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลาให้มนุษย์ในแต่ละสังคมนั้นได้รับทราบและเข้าใจ เพื่อสร้างกฎระเบียบของสังคมให้เป็นที่ยอมรับระหว่างสมาชิก เพื่อจะได้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขเป็นสังคมหรือเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปเช่นใด สื่อสิ่งพิมพ์ก็จะถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ให้สมาชิกได้รับทราบและปฏิบัติได้อย่างสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคมแต่ละสมัย การ

ถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหลายศตวรรษจากสังคมเก่าสู่สังคมใหม่ในปัจจุบันทำให้โลกซึ่งกว้างใหญ่ไพศาลแคบลง และคนสามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้โดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่ได้ทำการบันทึกประวัติศาสตร์และการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมนั่นเอง

2. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เราจะมีทำการสื่อสารอยู่ตลอดเวลากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำกันล้วนมีการสื่อสารโดยผ่านสื่อต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอยู่เสมอ ตัวอย่างเช่น นายดำ ตื่นนอนเวลา 06.00 น.เปิดวิทยุฟัง (สื่ออิเล็กทรอนิกส์) จากนั้นอาบน้ำเสิร์ฟมานั่งรับประทานอาหารเช้าและคุยกับมารดา (สื่อคำพูด) ขณะนั่งรถเมล์ออกจากบ้านเห็นป้ายประกาศและป้ายโฆษณาต่าง ๆ (สื่อสิ่งพิมพ์) เมื่อถึงที่โรงเรียนก็เข้าห้องสมุดอ่านหนังสือพิมพ์ (สื่อสิ่งพิมพ์) จนเวลา 08.30 น. เข้าห้องเรียนหยิบหนังสือเรียนขึ้นมา (สื่อสิ่งพิมพ์) เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการที่มนุษย์นำเข้ามาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการนำมาประกอบการดำรงชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพ และเพื่อสร้างความเพลิดเพลินใจ เป็นต้น ปัจจุบันจึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ได้มีการพัฒนาทั้งรูปแบบและเนื้อหาต่าง ๆ เพื่อให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างกว้างขวางและแพร่หลายมากขึ้นและเพื่อตอบสนองความต้องการในการบริโภคข้อมูลข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของสมาชิกในสังคม

3. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อองค์การรัฐ ในปัจจุบันองค์การรัฐบาลส่วนใหญ่ได้มีการนำสื่อสิ่งพิมพ์เข้ามาใช้เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกในองค์การและระหว่างองค์การต่อองค์การ เพื่อประสานสัมพันธ์หน่วยย่อยต่าง ๆ ของสังคมเข้าไว้ด้วยกัน นำมาซึ่งการดำเนินงาน การปฏิบัติงาน และความร่วมมือที่สอดคล้องกับนโยบายของแต่ละองค์การและประเทศชาติ โดยเฉพาะในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ย่อมต้องการความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองหรือประชาชน นั่นคือรัฐบาลเผยแพร่ข่าวสารการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ เพื่อให้เกิดความร่วมมือได้อย่างถูกต้อง แต่รัฐบาลก็ต้องการรับทราบถึงความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของประชาชนโดยส่วนรวม ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงพยายามที่จะผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในหลายรูปแบบเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงผลปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันสื่อสิ่งพิมพ์ก็เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความต้องการของประชาชนไปสู่รัฐบาล ด้วยเหตุนี้สื่อสิ่งพิมพ์จึงเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีอิสระในการจัดตั้งและเผยแพร่ข่าวสารได้อย่างเสรีภาพเมื่อเทียบกับสื่ออื่น ๆ

4. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อองค์การธุรกิจ ในวงการธุรกิจปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูง เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและบริการให้ประชาชนในสังคมได้รับทราบและเกิดการซื้อการขายสินค้านำมาซึ่งผลกำไรทางธุรกิจที่ได้ลงทุนไป ปัจจุบันมีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าและชักจูงใจให้ประชาชนซื้อสินค้าอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่สินค้าประเภทของกินสำหรับเด็ก บ้าน รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น จึงทำให้เห็นป้ายโฆษณาตามอาคาร ช้างรถประจำทาง หรือทางหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ประชาชนจะได้รับทราบความเปลี่ยนแปลงทางข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับสินค้า บริการ การผลิต การบริโภค การลงทุน ฯลฯ อันเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ นอกจากนี้ในการดำเนินธุรกิจก็มีความสัมพันธ์กันเพราะสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นรายได้หลักแก่การดำเนินธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ คือ การโฆษณา ดังตัวอย่างเช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เนื้อหาภายในนอกจากจะมีข่าว บทความต่าง ๆ แล้วก็จะมีการลงโฆษณาสินค้า บริการต่าง ๆ เป็นต้น

5. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์มาหลายศตวรรษ โดยในระยะเริ่มแรกจะเห็นได้ชัดเจนว่า สื่อสิ่งพิมพ์จะถูกนำมาใช้เพื่อการศึกษา นั่นคือ การเผยแพร่ศาสนา จนกระทั่งสมัยรัชกาลที่ 4 ทรงได้เล็งเห็นความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์ในการเผยแพร่ศาสนา และการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง ทำให้เกิดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นจำนวนมากที่มีความสำคัญต่อการศึกษาของมนุษยชาติ เรื่อยมาจนถึงปัจจุบันที่มีการปฏิรูปการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์ก็ยิ่งทวีคุณค่าความสำคัญทางการศึกษาทั้งนี้โดยไม่ได้จำกัดในรูปแบบของตำราแบบเรียนที่ใช้กันในโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทั่วไป หากแต่รวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์หลากหลายประเภท และรูปแบบที่มีเนื้อหาให้ความรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมแก่ประชาชนอย่างไม่มีขีดจำกัดด้วยเพศ วัย อายุและระดับการศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้เพราะโดยลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์สามารถพกพาไปได้ในทันทีทุกเวลา ทำให้เกิดความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนจึงมีอยู่อย่างกว้างขวางโลกทางการศึกษาของมนุษย์จึงไร้พรมแดนตราบนานเท่าที่มนุษย์แต่ละคนได้ตระหนักและไฝ่แสวงหาความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ อยู่เสมอ

ประเภทของการพิมพ์และสิ่งพิมพ์

การพิมพ์และสิ่งพิมพ์มีความสำคัญและเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของสังคมมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะมีการนำสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการติดต่อสื่อสารกันและกันระหว่างมนุษย์ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การพิมพ์และสิ่งพิมพ์ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญและใช้กันอยู่ในสังคมมนุษย์มาอย่างยาวนาน โดยสามารถแบ่งศึกษาออกเป็นประเภทของการพิมพ์และประเภทของสิ่งพิมพ์

ได้ดังต่อไปนี้

ประเภทของการพิมพ์

มนุษย์ได้ใช้ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ศึกษาธรรมชาติและดัดแปลงธรรมชาติ เพื่อที่จะทำการถ่ายทอดเรื่องราวออกมาเป็นตัวหนังสือ วัสดุที่ใช้บันทึกก็นำมาจากธรรมชาติ อาทิ แผ่นหิน โลหะ งาม้าง เป็นต้น หากมนุษย์เป็นผู้ที่ไม่อยู่นิ่งต้องการถ่ายทอดเรื่องราวด้วยตัวหนังสือ ออกเป็นจำนวนมาก ๆ จึงได้พัฒนาเทคโนโลยีการพิมพ์ให้มีความทันสมัยเอื้อประโยชน์ต่อสภาพ ของสังคมในแต่ละสังคม โดยการพิมพ์ที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน อาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภท (อาทิศย์ ธงอินเนตร, 2542, หน้า 11) ดังนี้ การพิมพ์เพื่อรับใช้โดยตรง และการพิมพ์ส่วนประกอบ ของวัตถุ

1. การพิมพ์เพื่อรับใช้โดยตรง ได้แก่ การพิมพ์หนังสือที่เป็นความรู้ ความบันเทิง การสื่อสารมวลชน และการโฆษณาประชาสัมพันธ์ การพิมพ์เอกสารทางธุรกิจและการเงิน การพิมพ์ตกแต่งเครื่องแต่งกายและเครื่องเรือน การพิมพ์บอกจำนวนระยะทาง เวลา ความเร็ว และอัตราต่าง ๆ บนแผง หรือหน้าปัดต่าง ๆ
2. การพิมพ์ส่วนประกอบของวัตถุ ได้แก่ การพิมพ์เพื่อแจ้งชื่อ ชนิด ปริมาณ คุณสมบัติ และคำแนะนำบนบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะและวัสดุอันหลากหลายตั้งแต่ กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะทุกชนิด เป็นต้น

ประเภทของสิ่งพิมพ์

จากการศึกษาคำจำกัดความทำให้ผู้สอนทราบว่า “สิ่งพิมพ์” นั้นกล่าวรวมถึงวัสดุ หรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ทุกชนิดที่เกิดจากกระบวนการพิมพ์โดยไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสิ่งพิมพ์ที่เกิดจาก กระบวนการพิมพ์ด้วยกระดาษเท่านั้น เช่นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น หากแต่รวมไปถึงเหรียญ บรรจุภัณฑ์หลัก บรรจุภัณฑ์รอง และอื่น ๆ ที่มีการนำกระบวนการพิมพ์เข้ามาใช้ก่อให้เกิดเป็นชิ้นงาน สิ่งพิมพ์ในปัจจุบันมีลักษณะและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถจำแนกประเภทของ สิ่งพิมพ์ออกเป็น 5 ประเภท (โหวท นิตทัศน์์ประกาศ, กำธร สติรกุล, ทองเต็ม เสมรสุต และ มานิตย์ กมลสุวรรณ, 2534, หน้า 2) ดังนี้ สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ ข่าวสาร สิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุภัณฑ์ สิ่งพิมพ์มีค่า และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

1. สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ หนังสือเป็นสิ่งตีพิมพ์ที่มีตัวอักษร บันทึกความรู้ ความคิด ความเชื่อถือ ประสบการณ์และการกระทำของมนุษย์ โดยรวบรวมเย็บติดเป็นเล่มที่ถาวร เนื้อหา รวบรวมขึ้นจากข้อมูล หรือความรู้ที่นึกคิดจากผู้เขียนที่เป็นบุคคลเดียวหรือมากกว่า อาจเป็น

เรื่องเดียวกันหรือหลายเรื่องในเล่มเดียวกัน ต้องมีเนื้อหาสาระเป็นแกนสำคัญ ที่จะชักนำให้ผู้อ่าน ได้รับความรู้และส่งผลในทางหนึ่งทางใด เป็นการให้ความรู้หรือความรื่นรมย์ โดยการจำแนกประเภท ของหนังสือสามารถกระทำได้หลายวิธี วิธีที่นิยมใช้กันคือ จำแนกสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือตาม เนื้อหา ซึ่งแบ่งสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1 สิ่งพิมพ์ที่เป็นสารคดี

สิ่งพิมพ์ที่เป็น สารคดี มีเนื้อหาสาระเป็นการให้ความรู้โดยตรง ได้แก่ หนังสือที่ เป็นแบบเรียน ตำรา และหนังสือประกอบการเรียนตามสาขาวิชา โดยแบบเรียนหรือตำรานั้น จะ กำหนดจากระดับการศึกษาและความแตกต่างของวัย และหนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่ต้องใช้ ครูสอน ตั้งแต่ชั้นเรียนต่ำกว่าประถมศึกษา จนถึงขั้นสูงสุดของการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เป็น การสอนให้อ่าน ให้เขียน และสอนให้รู้จักคิดหาเหตุผลตามลำดับวัย ได้แก่ แบบเรียนเล็ก แบบเรียนธรรมดา และแบบเรียนใหญ่ สำหรับตำรา เป็นหนังสือที่ใช้ในการเรียนทางวิชาการ สำหรับสาขาต่าง ๆ ที่สามารถอ่านและศึกษาด้วยตนเอง พ้นจากระดับมัธยมศึกษาที่ต้องการ อธิบายแต่ละวิชาเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพ

สิ่งพิมพ์ที่เป็นแบบเรียนหรือตำรา ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเล่มเกิดจากการรวม แผ่นพิมพ์พับแล้วเป็น "กนก" (signature) ไป "เข้าเล่ม" อันหมายถึง การพับ ตัดเย็บ รวมเล่ม เย็บ และติดปก หนังสือที่มีจำนวนไม่เกิน 100 หน้า กระดาษธรรมดา จะเข้าเล่มด้วยการใช้เครื่องเย็บ ลวดที่ถัก อันเป็นกึ่งกลางของเล่มหนังสือที่แผ่นสองข้างเท่ากัน ถ้าหนังสือหนา จะเย็บเล่มด้วยลวด ทางด้านข้างของสันหนังสือ หรืออาจรวมเล่มด้วยการเจาะด้านข้างสัน แล้วร้อยขดลวดหรือ พลาสติกด้วยเครื่องมือกล ซึ่งวิธีรวมเล่มที่รวดเร็วคือการเข้าเล่มด้วยการทากาวหนังสือ หรือ กาวสังเคราะห์ หรือสารเคมีอย่างอื่นที่สันหนังสือ หลังการชุบหรือใส่สันหนังสือให้เป็นร่อง ให้เป็นที่ จับยึดของกาวระหว่างแผ่นพิมพ์กับใบปกเรียกทั่วไปว่า "การเข้าเล่มแบบไสสันทากาว" การเข้าเล่ม หนังสือยังมีอีกมากวิธีแล้วแต่ขนาดและลักษณะของหนังสือ ความแข็งแรง และความเรียบร้อย สวยงามเท่าที่งบประมาณจะอำนวยให้ การเข้าเล่มที่แข็งแรง เรียบร้อยและสวยงาม เหมาะสำหรับ ทำหนังสือปกแข็ง คือ "เย็บกึ่ง" โดยใช้เชือกเย็บเจาะแผ่นพิมพ์แต่ละกนก แล้วเย็บรวมเล่มด้วย การร้อยดักเชือกที่สัน จากนั้นจึงเข้าปก

ปกของสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมีความสำคัญมาก เพราะนอกจากเป็นวัสดุห่อหุ้ม ป้องกันการเสียหายกับสิ่งพิมพ์แล้ว ในบางกรณีใช้เป็นสิ่งจับยึดแผ่นพิมพ์เหล่านั้นทั้งหมดเป็นเล่ม เช่น การเข้าเล่มด้วยกาว ส่วนรูปแบบของหน้าปกหนังสือ มีลักษณะพิเศษที่เป็นของตนเอง เช่น หนังสือแบบเรียน ตำรา หรือสิ่งพิมพ์วิชาการเพื่อการศึกษาโดยตรง หน้าปกจะแสดงออกถึงความ

เรียบง่ายของการจัดวางชื่อเรื่อง และองค์ประกอบอื่น ๆ บนหน้าปก ใช้สีค่อนข้างเคร่งขรึม ส่วนหน้าปกหนังสือแบบเรียนของเด็กเล็ก จะทำให้สะดุดตาด้วยภาพและสีที่ฉูดฉาดชวนใจ และชนิดของปก อาจเป็นปกอ่อน หรือปกแข็ง ให้เหมาะกับลักษณะและสภาพของหนังสือ ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 ตัวอย่างหนังสือแบบเรียน
ที่มา (หนังสือ/เครื่องเขียน, 2546)

1.2 สิ่งพิมพ์ที่เป็นบันเทิงคดี

สิ่งพิมพ์ที่เป็นบันเทิงคดีเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีรูปเล่มเป็นหนังสืออีกประเภทหนึ่ง แต่มีความแตกต่างไปจากสิ่งพิมพ์ที่เป็นสารคดี คือ เนื้อหาสาระมิได้มุ่งไปทางวิชาการสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้หวังประโยชน์จากการอ่านเป็นแบบเรียนหรือตำรา แต่ในบางโอกาสสามารถนำมาใช้เป็นหนังสือประกอบการศึกษาด้วย เนื้อหาในสิ่งพิมพ์ที่เป็นบันเทิงคดีเกิดจากการรวบรวมข้อมูล ประสบการณ์หรือจินตนาการของผู้เขียนแต่ละคนโดยอาศัยเค้าความจริงของชีวิตและสังคม มุ่งหมายให้ความเพลิดเพลิน กระบอบอารมณ์ผู้อ่านเป็นสำคัญ ขณะเดียวกันผู้อ่านจะได้รับข้อคิด คติชีวิตที่น่าสนใจซึ่งผู้เขียนแทรกไว้ในเรื่องด้วย

รูปเล่มของสิ่งพิมพ์ที่เป็นบันเทิงคดีส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเล่ม มีขนาดใกล้เคียงกับขนาดมาตรฐานสำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม A5 และ A4 คือขนาด 148 x 210 มิลลิเมตร และ 210 x 297 มิลลิเมตร ที่บุคคลทั่วไปเรียก "แปดหน้ายกใหญ่" และขนาดเล็ก 130 x 180 มิลลิเมตรที่เรียก "สิบหกหน้ายก" หรือขนาด 113 x 180 มิลลิเมตร ที่เรียก "พ็อกเก็ตบุ๊ก" หรือหนังสือ "ฉบับกระเป๋า" นั่นเอง

สำหรับกระดาษเนื้อในใช้ "กระดาษปฐุฟ" เป็นส่วนใหญ่เพื่อประหยัดต้นทุนการผลิตอาจมีการนำกระดาษดีมีคุณภาพสูงไปใช้พิมพ์กับหนังสือประเภทนี้ในบางโอกาส เพราะต้องการคุณภาพการพิมพ์และความสวยงามเป็นสำคัญ

การเข้าเล่มและการทำปกหนังสือประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นการเข้าเล่มด้วยกาวและทำเป็นปกอ่อน มีหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ประเภทนี้จำนวนน้อยที่เข้าเล่ม "เย็บกึ่ง" และทำปกแข็ง ทั้งนี้เนื่องจากประเภทของหนังสือไม่ต้องการความคงทนถาวรในการเก็บหรือใช้งานเป็นสำคัญอันจะทำให้ราคาการจำหน่ายสูงขึ้น

ข้อแตกต่างของหนังสือบันเทิงคดี และที่เป็นสารคดี ได้แก่ หนังสือบันเทิงคดี เป็นการรับรู้ทางอารมณ์และปัญญา ส่วนหนังสือที่เป็นสารคดีเป็นการรับรู้ทางปัญญาเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ว่าจะเป็นหนังสือประเภทใดก็ตาม นับได้ว่าเป็นสื่อสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่ทำให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตไปด้วยดีและมีคุณภาพสูงขึ้น ดังภาพที่ 1.2

ภาพที่ 1.2 ตัวอย่างหนังสือที่เป็นบันเทิงคดี
ทีมา (หึ่งหนังสือ, 2546)

2. สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ ความคิดจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อให้มีการขยายวงกว้างในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย 3 ลักษณะดังต่อไปนี้

2.1 หนังสือพิมพ์

สังคมมนุษยชาติ จำเป็นต้องมีการแจ้งข่าวสารในเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการดำรงชีวิตมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ด้วยวิธีการหลายอย่าง โดยเฉพาะการเผยแพร่ข่าวสารด้วยหนังสือที่มีลักษณะที่เรียกว่า "ใบบอก" โดยใช้เขียนในระยะเริ่มแรกพัฒนามาเป็นกรพิมพ์ พร้อมกับความเจริญก้าวหน้าของเทคนิคการพิมพ์ "ใบบอก" หรือใบแจ้งข่าวที่ใช้พิมพ์แผ่นประกาศและ

จดหมายเหตุ จากแผ่นเดียวกลายเป็นหลายแผ่นพับรวมกัน เรียกว่า "หนังสือพิมพ์" มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า "newspaper"

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484 (พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ. 2484, 2546) ได้ให้ความหมายคำว่า "หนังสือพิมพ์" เป็นสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ซ้ำเช่นเดียวกัน ออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องหรือไม่ก็ตาม"

หนังสือพิมพ์ จึงเป็นสิ่งพิมพ์ที่เสนอข่าวสาร ความคิดเห็น ภาพ และเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งโฆษณาสินค้าและบริการ มีลักษณะเป็นแผ่นพิมพ์ที่พับรวมกันโดยไม่มีกาวเย็บ ออกตามระยะเวลาที่กำหนดโดยสม่ำเสมอและติดต่อกันไปตามลำดับ พิมพ์ออกจำหน่ายเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายปักษ์ เช่น หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์คม ชัด ลึก หนังสือพิมพ์เดอะเนชั่น เป็นต้น

ส่วนใหญ่แล้วการพิจารณาหนังสือพิมพ์มักจะเน้นหนังสือพิมพ์ที่มีระยะเวลาออกเป็นรายวันมากกว่าหนังสือพิมพ์ที่ออกเป็นระยะเวลาอื่น และมีลักษณะรูปเล่มเป็นกระดาษใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับได้ ไม่เย็บเล่ม หนังสือพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์ที่พิมพ์ขึ้นเพื่อคนทุกระดับความรู้

ไม่จำกัดผู้อ่าน สามารถอ่านจบได้ในระยะเวลาสั้นและอ่านได้ทุกที่ทุกเวลา มีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไปอย่างกว้างขวางทั้งข่าวภายในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีบทความแสดงความคิดเห็น ภาพประกอบข่าวและเรื่องต่าง ๆ ภาพการ์ตูน หนังสือพิมพ์จึงจัดเป็นสิ่งพิมพ์ที่ได้รับความนิยมแพร่หลายจากผู้อ่านมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ

การจำแนกหนังสือพิมพ์นั้นสามารถจำแนกได้หลายวิธี อาทิ จำแนกตามลักษณะเนื้อหา ระยะเวลา จำนวนจำหน่าย ภูมิศาสตร์ วิธีการพิมพ์ เป็นต้น ในที่นี้จะกล่าวถึงการจำแนกประเภทของหนังสือพิมพ์ตามลักษณะเนื้อหา ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะดังนี้

2.1.1 หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม

หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม บางคนเรียกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ เพราะเป็นหนังสือพิมพ์ที่คนทั่วไปนิยมอ่านมาก แพร่หลายทั่วไป มีจำนวนจำหน่ายค่อนข้างสูง จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้อยู่ที่เนื้อหาและวิธีการเสนอเนื้อหาให้กับผู้อ่าน นั่นคือมุ่งเน้นเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ผู้อ่าน เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่าง ๆ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศ ข่าวบุคคล ตลอดจนข่าวความขัดแย้งและความรุนแรงต่าง ๆ ข่าวลักษณะนี้เป็นข่าวที่บุคคลทั่วไปสนใจ บางทีเรียกว่าข่าวเบา (soft news) ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด เป็นต้น

2.1.2 หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ

หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่ผู้บริหารหรือผู้มีการศึกษาพอสมควรนิยมอ่าน มีจำนวนจำหน่ายไม่สูงนัก มุ่งเน้นเสนอข่าวหนัก (hard news) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา เป็นข่าวที่มุ่งสนองความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ได้ เช่น เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ เป็นต้น ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพ ได้แก่ หนังสือพิมพ์มติชน สยามรัฐ กรุงเทพธุรกิจ เดอะเนชั่น เป็นต้น ดังภาพที่ 1.3

ภาพที่ 1.3 ตัวอย่างหนังสือพิมพ์
ที่มา (ไทยวิทยา, 2546)

2.2 นิตยสาร วารสาร และจุลสาร

นอกจากหนังสือพิมพ์แล้วยังมีสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ และสารคดีต่าง ๆ แต่ต่างจากหนังสือพิมพ์ตรงที่ไม่ออกเป็นรายวัน ไม่เน้นข่าวเหตุการณ์ประจำวัน และจะออกเป็นรายคาบ เช่น รายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือน หรือกว่านั้น ลักษณะพิเศษสำคัญที่แตกต่างจากหนังสือพิมพ์รายวัน คือ มีการเย็บเล่ม และออกเป็นรายประจำ มีปกห่อหุ้มชัดเจน หน้าปกอาจพิมพ์สีเดียวหรือหลายสีก็ได้ เราเรียกสิ่งพิมพ์ประเภทนี้ว่า "วารสาร" ในปัจจุบันมีคำอีกคำหนึ่ง คือ "นิตยสาร" ซึ่งแยกความแตกต่างกันยาก ไม่ว่าจะผ่านทางด้านการเสนอเนื้อหา หรือรูปแบบก็ตาม จะแตกต่างกันเพียงว่านิตยสารจัดทำและพิมพ์จำหน่ายโดยเอกชนเพื่อการค้า เช่น ขวัญเรือน กุลสตรี ฯลฯ ส่วนวารสารจัดทำโดยสถาบัน สมาคม หน่วยงานของรัฐ และเอกชนโดยมุ่งเพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ให้ความรู้เชิงวิชาการมากกว่าความบันเทิง เช่น วารสาร

วิทยาศาสตร์ วารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วารสารวิชาการ วารสารของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น

รูปเล่มของวารสารหรือนิตยสาร มีขนาดไม่กำหนดตายตัว แต่ส่วนมากจะมีขนาดประมาณ A4 หรือ ขนาดแปดหน้ายกธรรมดา อาจมีบางฉบับทำให้ใหญ่หรือเล็กกว่านี้บ้าง ดังภาพที่ 1.4

ภาพที่ 1.4 ตัวอย่างนิตยสารและวารสาร
ที่มา (หนังสือ, 2546)

เนื้อหาของวารสารหรือนิตยสารนั้น ในปัจจุบันได้มีแนวโน้มที่จะเสนอเนื้อหาไปตามกลุ่มเป้าหมายเฉพาะมากยิ่งขึ้น เช่น วารสารหรือนิตยสารประเภทการเมือง เศรษฐกิจ การเงิน ท่องเที่ยว วิชาการ เป็นต้น บางฉบับอาจมีลักษณะรวม ๆ กันไปก็มี การจัดทำวารสารหรือนิตยสารโดยทั่วไปอาจแบ่งจุดมุ่งหมายได้หลายอย่างคือ

- เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ทางวิชาการ
- เพื่อประโยชน์ในทางการค้า
- เพื่อประโยชน์ทั้งทางการเผยแพร่วิชาการและการค้า
- เพื่อประโยชน์ในการโฆษณาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

นิตยสารส่วนใหญ่จัดทำขึ้นเพื่อการค้า จึงมีการขายพื้นที่โฆษณาได้เช่นเดียวกับหนังสือพิมพ์รายวัน และอาจถือเป็นรายได้หลักอย่างหนึ่งนอกเหนือจากรายได้ที่ได้จากราคาขายตามปกติ และในการจัดทำนิตยสารนั้น จะมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ค่าดำเนินการ ค่าเขียนเรื่อง ค่าพิมพ์ และค่าใช้จ่ายในการจัดจำหน่าย เป็นต้น ค่าจัดจำหน่ายนั้นจัดเป็นค่าใช้จ่ายหลักอย่างหนึ่ง เพราะโดยปกติบรรดาสายส่งต่างๆ จะคิดค่าจัดจำหน่ายถึงร้อยละ 35-40 ของราคาหน้าปก ด้วยเหตุนี้จึงมีนิตยสารจำนวนน้อยรายสามารถดำเนินกิจการได้มั่นคง

จากการจำหน่ายนิตยสารโดยตรง จึงต้องหาผลประโยชน์จากค่าโฆษณาควบคู่ไปกับการจำหน่าย เป็นนิตยสาร และพยายามปรับปรุงเนื้อหาเน้นกลุ่มผู้อ่านโดยเฉพาะ ปรับแต่งรูปโฉมของนิตยสาร ให้มีความสวยงามสะดุดตา ด้วยการพิมพ์สอดสี 4 สี บนกระดาษมีคุณภาพดี และทำเล่มเรียบร้อย กว่าเย็บลวด เพื่อหวังเพิ่มยอดจำหน่าย

นอกจากนี้ "จุลสาร" เป็นสิ่งพิมพ์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารอีกประเภทหนึ่ง ที่มีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์และวารสาร นั่นคือ จุลสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกในวาระพิเศษ นอกเหนือกำหนดเวลาที่วารสารในชื่อเดียวกันออกตามปกติ หรือบางกรณีได้ออกโดยไม่มีวารสาร ไตมาเกี่ยวข้องด้วยเลย เพื่อเสนอความเคลื่อนไหวหรือข้อมูลของวงการหนึ่งโดยเฉพาะ จุลสารนี้ ส่วนใหญ่เป็นการให้เปล่าเพื่อเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจของแต่ละวงการนั้น

2.3 สิ่งพิมพ์โฆษณา

สิ่งพิมพ์โฆษณา เป็นสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มีบทบาทความสำคัญกับชีวิตประจำวันสำหรับสังคมที่เติบโตและมีการขยายตัวทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง หรือวัฒนธรรม เป็นสิ่งพิมพ์ที่บอกกล่าว แจ้งเรื่องราวของสินค้าบริการ ความเคลื่อนไหวทาง การเมือง การแสดงทางศิลปะ ภาพยนตร์ ละคร ดนตรี และมหกรรมนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อตอบสนอง ความต้องการความสะดวกรบายของประชาชนในสังคมให้มากขึ้น ซึ่งการทำเรื่องราวให้ปรากฏ ด้วย

สิ่งพิมพ์เพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้นมีหลายชนิด อาจจำแนกได้ดังนี้

2.3.1 สมุดเล่มบาง (brochure or pamphlet) สิ่งพิมพ์ชนิดนี้จะมีจำนวน 8 หน้า หรือ 32-48 หน้า เย็บติดกันเป็นเล่ม ส่วนใหญ่มีปก ขนาดรูปเล่ม และชนิดของกระดาษที่ใช้ ตามความเหมาะสม

2.3.2 ใบปลิว (leaflet) สิ่งพิมพ์ชนิดนี้เป็นแผ่นพิมพ์อาจพับหรือไม่พับ แต่ไม่มีการเย็บเป็นเล่มหรือให้เป็นแผ่นติดกัน ส่วนใหญ่จะพิมพ์สอดสี

2.3.3 แผ่นพับ (folder) สิ่งพิมพ์ชนิดนี้อาจใช้กระดาษหนาพวกกระดาษกล่อง (cardboard) พับหรือแขวนห้อย

2.3.4 ใบปิด (poster) สิ่งพิมพ์ชนิดนี้ มีทั้งเกิดจากการใช้ภาพถ่ายและภาพเขียนเป็นต้นแบบทางการพิมพ์ และพิมพ์บนกระดาษ เช่น การรณรงค์ทางการเมืองเพื่อเลือกตั้ง ภาพโฆษณาสินค้า ภาพโฆษณามหรสพและการบันเทิง ฯลฯ ต้นแบบเป็นภาพถ่าย ภาพโฆษณา ภาพยนตร์ไทย มีลักษณะพิเศษจากใบปิดทั่วไป คือ ต้นแบบเป็นภาพเขียน ภาพเหล่านี้ มีตั้งแต่

พิมพ์สีเดียวจนถึงพิมพ์สอดสี 4 สี และกระดาษที่ใช้มีตั้งแต่กระดาษหนังสือพิมพ์ กระดาษอาร์ต หน้าเดียว และกระดาษอาร์ตสองหน้า มีขนาดไม่จำกัด ตั้งแต่ขนาดเล็ก 273 x 393 มิลลิเมตร จนถึง 787 x 1,092 มิลลิเมตร และที่เรียกว่า "ใบปิด" เป็นการเรียกขานตามลักษณะการใช้งาน คือ ใช้ปิดผนังหรือแผ่นรองรับด้วยแบงเป็ยก และส่วนใหญ่เรียกกันในงานกราฟิกรายพิมพ์และ บางแห่งที่เกี่ยวข้อง

2.3.5 แผ่นป้าย (board) สิ่งพิมพ์ชนิดนี้ ได้แก่ แผ่นโฆษณาส่งเสริมการขาย สินค้า เครื่องอุปโภคบริโภค จัดสรรที่ดิน การบริการต่าง ๆ เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทกลางแจ้ง หรือ ใช้ติดตั้งทำรถประจำทาง (bus back) และข้างรถประจำทาง (bus side) และแผ่นเครื่องหมายจราจรหรือบอกระยะทาง สิ่งพิมพ์ประเภทนี้ พิมพ์บนโลหะด้วยการพิมพ์พื้นฉลุหรือสกรีน (screen printing) เป็นส่วนใหญ่

จะเห็นได้ว่าสิ่งพิมพ์โฆษณาจัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันก็จะทำให้เกิด สิ่งพิมพ์โฆษณาที่ใช้สำหรับงานนั้น ๆ แตกต่างกันไปด้วยทั้งเนื้อหาและรูปแบบของสิ่งพิมพ์ โฆษณาที่มีให้เห็นอยู่มากมายหลายชนิดที่ถูกนำมาใช้ในองค์การต่าง ๆ ดังภาพที่ 1.5

ภาพที่ 1.5 ตัวอย่างสิ่งพิมพ์โฆษณา
ที่มา (โตโยต้า, 2546)

3. สิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุภัณฑ์ มนุษย์รู้จักการบรรจุภัณฑ์มาตั้งแต่สมัยโบราณ การนำ ใบตอง ใบจาก ใบบัว มาห่อทำขนมกล้วย ข้าวต้มมัด ตะโก้ ขนมจาก ข้าวหมาก และอื่น ๆ การใช้ ใบตองสอดห่อขนมผิงแน่นด้วยไม้กีด การใช้ใบตองแห้งทำเป็นกระทงใส่ของ หรือกระบอกไม้ไผ่ ทำข้าวหลามและใส่น้ำดื่ม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นการบรรจุภัณฑ์ทั้งสิ้นโดยใช้วัสดุทางธรรมชาติที่ หาได้ง่าย และมีราคาถูก ปัจจุบันวิวัฒนาการทางการบรรจุภัณฑ์ ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และตามความเหมาะสมของสภาพแวดล้อม มีการนำวัสดุทางธรรมชาติ ผสมผสานกับวัสดุทาง เคมีมาทดแทนได้มาก และมีการพัฒนาปรับปรุงหาวัสดุใหม่ ๆ มาใช้กันอยู่ตลอดเวลา

การบรรจุภัณฑ์สามารถแบ่งเป็นออกได้ 2 ประเภท คือ การบรรจุภัณฑ์หลัก (primary packaging) และการบรรจุภัณฑ์รอง (secondary packaging) การบรรจุภัณฑ์ทั้งสองประเภทมีการใช้การพิมพ์เข้ามาช่วยเสริม เพื่อให้เกิดประโยชน์ และมีคุณค่ามากขึ้น

3.1 การบรรจุภัณฑ์หลัก

สิ่งของ สินค้า และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จะต้องมีการนำไปบรรจุในภาชนะ หรือทำการห่อเพื่อการจำหน่าย การเก็บรักษาคุณภาพ และการขนส่ง ภาชนะบรรจุและวัสดุที่นำมาใช้ห่อเกิดการสัมผัสโดยตรงกับสิ่งของนั้น ๆ เช่น ขวด กล่อง กระป๋อง ถุง และซอง เหล่านี้ ถือเป็น การบรรจุภัณฑ์หลัก มีการเลือกใช้ชนิดของวัสดุ และรูปแบบที่นำมาใช้ผลิตเพื่อเป็นการบรรจุภัณฑ์หลักที่เหมาะสม เช่น วัสดุจำพวก แก้ว โลหะ กระดาษ พลาสติก ตัวอย่างที่เห็นได้ทั่วไป คือ ขวดน้ำ ขวดเหล้า ป้าย ฝาปิดกล่อง หลอดยาสีฟัน กล่องผงซักฟอก น้ำมันพืชในขวดพลาสติก หรือผลิตภัณฑ์จากวัสดุทางการแพทย์ เช่น กระสอบ เข่ง ชะลอม เป็นต้น

3.2 การบรรจุภัณฑ์รอง

หลังจากที่สิ่งของ และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ทำการบรรจุภัณฑ์หลักแล้ว นำหลาย ๆ หน่วยหรือชิ้น มารวมเข้าด้วยกัน มาทำการหีบห่อ ผนึก บรรจุ ในบรรจุภัณฑ์รองอีกครั้งหนึ่ง เพื่อสะดวกต่อการเก็บ การป้องกันความเสียหาย สะดวกต่อการขนส่ง และการจัดจำหน่าย ดังจะยกตัวอย่างการบรรจุภัณฑ์รองที่เห็นได้ทั่วไป คือ กล่องพลาสติกที่บรรจุขวดน้ำอัดลม หีบหรือกล่องกระดาษแข็งสีน้ำตาลบรรจุขวดเบียร์ หรือเหล้า กล่องบรรจุขวดยา กล่องบรรจุหลอดยาสีฟัน และอื่น ๆ ดังภาพที่ 1.6

ภาพที่ 1.6 ตัวอย่างสิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุภัณฑ์
ที่มา (honeyglass, 2003)

4. สิ่งพิมพ์มีค่า สิ่งพิมพ์มีค่ามีความหมายกว้างและครอบคลุมไปถึงเอกสารต่าง ๆ หลายชนิด เช่น ธนบัตร เช็คเดินทาง เช็คธนาคาร แสตมป์ ไปรษณีย์ แสตมป์สุรา แสตมป์บุหรี่ เหล้า เบียร์ แสตมป์ประกันภัย แשר ประกาศนียบัตร หนังสือเดินทาง บัตรเครดิต รวมทั้งทะเบียนรถยนต์ และตัวเครื่องบิน เป็นต้น ดังนั้นชีวิตคนเราทุกวันนี้จึงต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งพิมพ์มีค่าอยู่ตลอดเวลา โดยปกติแล้วจะมีการใส่ลักษณะความมั่นคงปลอดภัย (security features) ไว้ในสิ่งพิมพ์ที่

มีค่า โดยมีวัตถุประสงค์เป็น 2 ประการด้วยกัน คือ เพื่อป้องกันการทำเทียม เช่น ธนบัตร แสตมป์ เป็นต้น และเพื่อป้องกันการแก้ไข เช่น ตัวแลกเงิน สลากกินแบ่ง เช็คธนาคาร เป็นต้น

ในที่นี้ผู้สอนขอยกตัวอย่างลักษณะของสิ่งพิมพ์มีค่าบางชนิดที่มนุษย์ใช้กันอยู่ในสังคมทุกวันนี้ ดังต่อไปนี้

4.1 ธนบัตร

การพิมพ์ธนบัตรเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศจีน ต้นกำเนิดของการทำกระดาษ และการพิมพ์ซึ่งนับได้ว่าเป็นการเริ่มพื้นฐานที่สำคัญของอารยธรรมมนุษย์ ธนบัตรฉบับแรกอาจถือได้ว่าพิมพ์ขึ้นในรัชสมัยของราชวงศ์ถัง (618 - 967 ก่อนคริสตกาล)

มาร์โคโปโล (Marco Polo) ได้เล่าไว้ในการเดินทางของเขาในศตวรรษที่ 13 ว่า "เมื่อกระดาษซึ่งทำจากใบมัลเบอร์รี่ (mulberry) ได้รับการประทับตราสีแดงของพระมหากษัตริย์แล้ว มันก็จะกลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย และผู้ที่ปลอมแปลงจะได้รับโทษตามกฎหมาย"

พระเจ้ากุบไลข่าน (Kublai Khan) ได้ออกธนบัตรดังกล่าวนี้ใช้หลายราคาด้วยกัน เพื่อแทนเหรียญทำด้วยโลหะ ซึ่งเริ่มขาดแคลนในสมัยนั้น ธนบัตรซึ่งออกใช้จะสามารถใช้แลกเปลี่ยนกับทองและเงินได้ และเมื่อมันเกิดชำรุดเสียหายก็สามารถไปใช้แลกธนบัตรใหม่ได้

ในประเทศไทยเราก่อนที่จะมีการใช้ธนบัตร คนไทยโบราณใช้เงินในรูปของเหรียญต่าง ๆ กัน เช่น แปะกิ่งบาท แปะสลึง แปะเฟื้อง พดด้วง รวมทั้งปีกระเบื้องของโรงบ่อนการพนันทั้งหลาย นอกจากนี้ยังมี เงินกระดาษ ซึ่งอาจจัดได้ว่าเป็นธนบัตรแบบแรกที่ใช้ในเมืองไทย เงินกระดาษออกใช้ในเมืองไทย เป็นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากเทคโนโลยีการพิมพ์ในเมืองไทยขณะนั้นยังต่ำมากและขาดแคลนกระดาษที่มีคุณภาพดี เงินกระดาษจึงขาดคุณสมบัติความมั่นคงปลอดภัย ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสิ่งพิมพ์มีค่าสมัยใหม่

การพิมพ์ธนบัตรเป็นการพิมพ์สิ่งพิมพ์ที่มีค่าที่ถือว่าสำคัญที่สุด ธนบัตรจึงจะต้องมีการออกแบบเพื่อให้ยากที่สุดที่จะถ่ายภาพแยกสีให้ได้เหมือนของจริง นอกจากนี้ การออกแบบจะต้องมีศิลปะและความงามที่กลมกลืนกันอย่างสมบูรณ์โดยปกติแบบมักแสดงภาพคนสำคัญของประเทศ เช่น พระมหากษัตริย์ ประธานาธิบดี หรือบุคคลดีเด่น และจะต้องมีลายเซ็นของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังและ/หรือผู้ว่าการธนาคารกลาง

กระดาษที่ใช้พิมพ์ธนบัตรจะต้องเป็นกระดาษที่จัดทำขึ้นเป็นพิเศษ และจะต้องมีส่วนประกอบที่ให้ความมั่นคงปลอดภัยไว้ในเอกสารนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ ลายน้ำ (watermark) เส้นมั่นคง (security thread) ใยไหม (colored fibers) และแพลนเชต (planchette) กระดาษธนบัตรจะต้องทำขึ้นจากฝ้ายและลินิน (rags) เท่านั้น เพื่อให้ได้คุณลักษณะความแข็งแรงและแข็งแกร่งของกระดาษธนบัตรดังที่ทุกคนใช้อยู่ทั่วไป ควรสังเกตว่าฝ้ายและลินินไม่มีการนำไปใช้ในการทำกระดาษทั่วไปเพราะมีราคาแพง ดังภาพที่ 1.7

ภาพที่ 1.7 ธนบัตร สิ่งพิมพ์ที่มีค่าชนิดหนึ่งที่
มีมา (ศิลปะ/ของสะสม, 2546)

4.2 เช็ค

เช็คธนาคาร เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีค่าที่มีความสำคัญรองลงมาจากธนบัตร เช็คเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับชีวิตในยุคปัจจุบัน เพราะเช็คช่วยให้ความสะดวกในการซื้อขายทางธุรกิจการค้า โดยที่ผู้ซื้อขายไม่จำเป็นต้องพกเงินสดติดตัวไปจำนวนมาก ในต่างประเทศเช็คจึงมีส่วนช่วยในการลดความต้องการปริมาณธนบัตรใช้แลกเปลี่ยนในแต่ละปีลงไปได้มาก จากสถิติใน ค.ศ. 1980 ในประเทศอังกฤษการซื้อขายกันด้วยเช็คประมาณร้อยละ 2 และในสหรัฐอเมริกาประมาณร้อยละ 11 แต่ใน

เมืองไทยเข้คยังไม่ลดความต้องการใช้แลกรธนบัตรมากนักเพราะการใช้เข้คยังไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เนื่องจากมีการจ่ายเข้คที่ไม่มีเงินพอในธนาคารอยู่บ่อย ๆ ทำให้ผู้รับเข้คต้องประสบความยากลำบากในการติดตามทวงเงิน นอกจากนี้ สถาบันการเงินในประเทศไทยก็ยังมีจำนวนน้อย และไม่แพร่หลายออกไปในชนบทมากนัก เราอาจแบ่งเข้คออกได้เป็น 2 ประเภท คือ เข้คธนาคาร และเข้คเดินทาง

4.2.1 เข้คธนาคาร

เข้คธนาคารมีความต้องการในด้านความมั่นคงปลอดภัยแตกต่างไปจากธนบัตร ทั้งนี้เพราะจะไม่มีผู้ใดปลอมแปลงพิมพ์เข้คธนาคารมาใช้ ดังนั้น จุดสำคัญของการพิมพ์เข้คจึงอยู่ที่การป้องกันการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความที่เขียนบนเข้ค โดยเฉพาะจำนวนเงินที่สั่งจ่ายหรือชื่อของผู้รับ หรือลายเซ็นของผู้จ่ายเข้ค

กระดาษและหมึกพิมพ์จะช่วยให้ความมั่นคงปลอดภัยแก่เข้คธนาคาร กระดาษที่ใช้พิมพ์เข้คธนาคารจะต้องเป็นกระดาษที่มีคุณภาพดี แต่ไม่จำเป็นต้องทำขึ้นจากฝ้ายและ/หรือลินิน 100 เปอร์เซ็นต์ ดังเช่นกรณีของกระดาษธนบัตร กระดาษที่พิมพ์เข้คอาจมีลายน้ำหรือรอยไหมหรือแพลนเซตไว้ก็ได้ แต่ไม่จำเป็นต้องมีเส้นมั่นคง ความต้องการของเข้คสมัยใหม่ก็คือกระดาษจะต้องมีเคมีภัณฑ์ที่เหมาะสมอยู่ด้วย ซึ่งจะเป็อนเป็นรอยต่างให้เห็นเป็นสีเมื่อมีการลบข้อความด้วยน้ำยาลบหมึก หรือตัวทำละลายต่าง ๆ ซึ่งมีผู้พยายามที่จะละลายเอาข้อความที่เขียนด้วยปากกาถูกลื่นออก โดยปกติมักใช้หมึกพิมพ์ 2 ชนิดในการพิมพ์เข้คธนาคาร คือ หมึกพิมพ์ที่ทนทานต่อเคมีภัณฑ์ และไม่ถูกลบออกไปได้ง่าย ซึ่งจะใช้พิมพ์บริเวณต่าง ๆ ของเข้คที่ไม่ใช้ส่วนที่จะถูกปลอมแปลงแก้ไข และหมึกพิมพ์ที่ละลายน้ำซึ่งทำขึ้นจากสีย้อมที่จะถูกลบเลือนออกได้ง่าย หมึกพิมพ์ชนิดหลังนี้จะใช้พิมพ์เป็นพื้น (background) ของเข้คโดยเฉพาะบริเวณที่เขียนตัวหนังสือหรือตัวเลขสั่งจ่าย ซึ่งจะสามารถทำให้มองเห็นส่วนที่ถูกลบออกได้ง่าย ปัจจุบันนี้การใช้หมึกละลายน้ำพิมพ์เข้คธนาคารได้ลดน้อยลงไปมาก เพราะได้มีการอนุญาตให้ใช้ปากกาถูกลื่นในการเขียนเข้ค หมึกจากปากกาถูกลื่นลบไม่ออกด้วยน้ำยาลบหมึกซึ่งมีน้ำเป็นองค์ประกอบ ดังนั้น จึงไม่ได้ประโยชน์อะไรในการใช้หมึกพิมพ์ที่ละลายน้ำพิมพ์เข้คธนาคาร นอกจากนี้หมึกที่ใช้พิมพ์เข้คธนาคารจะต้องซึมผ่านเข้าไปในกระดาษให้มากที่สุดและลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อให้ลบออกได้ยากด้วยการขูดถู เช่น ใช้ยางลบหมึก ไบมีดโกน ฯลฯ

4.2.2 เช็คเดินทาง

เช็คเดินทาง ต้องการลักษณะความมั่นคงปลอดภัยที่มีอยู่ทั้งในธนบัตรและเช็คธนาคาร คือ จะต้องยากต่อการถ่ายรูปแยกสีเพื่อปลอมแปลง และต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดเมื่อถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไข ดังนั้น เช็คเดินทางจึงต้องพิมพ์ด้วยระบบพิมพ์พื้นลึก และอาจมีลักษณะความมั่นคงปลอดภัยอื่น ๆ เช่นเดียวกับที่มีอยู่ในธนบัตร เช่น ลายน้ำ การโรยไหม ฯลฯ

4.3 แสตมป์

แสตมป์ เป็นสิ่งพิมพ์มีค่าที่มีความสำคัญต่อชีวิตสมัยใหม่อยู่ไม่น้อย เมื่อพูดถึงแสตมป์บุคคลส่วนใหญ่อาจนึกถึงแต่เพียงแสตมป์ไปรษณีย์เท่านั้น แต่ความจริงแล้ว ยังมีแสตมป์อยู่อีกหลายชนิดที่ใช้ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เช่น แสตมป์สุรา แสตมป์เบียร์ แสตมป์บุหรี่ อากรแสตมป์ แสตมป์อาหาร แสตมป์มหรสพ หรือแม้กระทั่งแสตมป์ซึ่งร้านค้าให้สะสมเก็บไว้เพื่อให้ครบจำนวนที่จะไปแลกสินค้า ดังนั้น ความมั่นคงปลอดภัยที่จะต้องมีอยู่ในแสตมป์ต่าง ๆ จึงขึ้นอยู่กับความสำคัญและราคาของแสตมป์นั้น ๆ ตัวอย่างลักษณะของแสตมป์ที่มีใช้กันอยู่ทุกวันในรูปแบบต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

แสตมป์ไปรษณีย์ เป็นสิ่งพิมพ์มีค่าที่แตกต่างไปจากพิมพ์มีค่าอื่น ๆ ตรงที่แสตมป์ไปรษณีย์จะต้องออกแบบให้มีศิลปะงดงามเพื่อถูกใจนักสะสมแสตมป์ การพิมพ์แสตมป์ไปรษณีย์ในปัจจุบันนี้ ใช้ระบบการพิมพ์แบบเดียวกับที่ใช้ในทางการค้าทั้งหลาย เช่น ออฟเซต หรือโฟโตกราฟี เป็นต้น ดังภาพที่ 1.8

ภาพที่ 1.8 ตัวอย่างแสตมป์ไปรษณีย์
ที่มา (ศิลปะ / ของสะสม, 2546)

แอสแตมปีสุรา แอสแตมปีเปียร์ อากรแอสแตมปี และแอสแตมปีมหรสพ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความต้องการลักษณะความมั่นคงปลอดภัยต่ำกว่าธนบัตร แต่เนื่องจากแอสแตมปีเหล่านี้อาจถูกปลอมแปลงไปขายใช้แทนของจริงได้ ดังนั้น จึงต้องมีการพิมพ์ที่มีลวดลายละเอียดอ่อนสวยงาม อันเป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัว ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้สามารถบอกได้ง่าย ๆ ว่าแอสแตมปีดังกล่าวเป็นของจริงหรือของปลอม

อากรแอสแตมปีโดยปกติจะพิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์พื้นลึกซึ่งเมื่อเอามือลูบแล้วรู้สึกนูนและจะต้องออกแบบอย่างสวยงาม เป็นลายเส้นที่ละเอียดอ่อนมองเห็นได้ชัด ส่วนแอสแตมปีสุรา และแอสแตมปีเปียร์ก็มักจะพิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์พื้นลึกและต้องออกแบบให้สวยงาม ปลอมแปลงได้ยาก ความต้องการอีกประการหนึ่งของแอสแตมปีสุราและแอสแตมปีเปียร์ก็คือ จะต้องพิมพ์ด้วยกระดาษที่ฉีกขาดได้ง่ายมากเพื่อป้องกันมิให้มีการลอกแอสแตมปีกลับมาปิดใช้ใหม่ และแอสแตมปีอาหาร แอสแตมปีแลกของ หรืออื่น ๆ อาจพิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์แบบธรรมดาทั่วไป กระดาษพิมพ์ก็ใช้กระดาษธรรมดา แต่จะต้องมีการออกแบบและพิมพ์ที่สวยงามอันจะช่วยให้ผู้ใช้มองเห็นได้ง่ายว่าเป็นของจริงหรือของปลอม

4.4 บัตรเครดิต

บัตรเครดิตเป็นประดิษฐกรรมของโลกสมัยใหม่ และจัดว่าเป็นสิ่งพิมพ์มีค่าอีกประเภทหนึ่งปัจจุบันนี้เราจะได้เห็นการโฆษณาบัตรเครดิตทางโทรทัศน์อยู่ทั่วไป นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ในประเทศหลายธนาคารต่างก็ออกบัตรเครดิตของตนเองเพื่อบริการลูกค้า บัตรเครดิตเป็นบัตรที่นำไปใช้ซื้อสินค้าโดยไม่ต้องใช้เงินสด จึงต้องมีการพิมพ์ชื่อของผู้ถือบัตรและโค้ดของผู้ถือบัตร รวมทั้งสัญลักษณ์ของบริษัทบัตรเครดิต หรือธนาคารที่ออกบัตรเครดิตนั้น ๆ ในต่างประเทศบัตรเครดิตจัดเป็นสิ่งพิมพ์มีค่าที่ช่วยลดความต้องการของธนบัตรใหม่ใช้แลกได้มาก เพราะผู้คนนิยมใช้บัตรเครดิตกันมาก ธนบัตรที่ออกใช้จึงผ่านมือน้อยกว่าที่ควร ทำให้สกปรกชำรุดและทำให้ธนบัตรมีอายุยืนขึ้น เพราะธนบัตรจะถูกเผาทำลายเนื่องจากความสกปรกมิใช่ฉีกขาด ความต้องการธนบัตรใหม่ใช้แลกจึงลดน้อยกว่าที่ควร แต่ในประเทศไทยบัตรเครดิตยังไม่เป็นที่นิยมกันนัก

บัตรเครดิตแตกต่างจากสิ่งพิมพ์มีค่าอื่น ๆ ตรงที่จะพิมพ์บนพลาสติก และจะต้องออกแบบให้มีความละเอียดอ่อนยากแก่การปลอมแปลง หมึกที่ใช้จะต้องเป็นหมึกพิเศษสำหรับพิมพ์บนพลาสติก ซึ่งจะติดแน่นอยู่บนพลาสติกไม่หลุดไปง่าย ๆ เมื่อถูกจับต้องด้วยมือบ่อยครั้งบัตรเครดิตจะต้องมีความทนทาน สกปรกยาก และมีอายุยืนยาวนอกจากนี้ อาจมีการพิมพ์โค้ดของผู้ถือเป็นแถบด้วยหมึกแม่เหล็กเพื่อการตรวจยืนยันว่าเป็นบัตรเครดิตจริงหรือปลอม

ในบัตรเครดิตสมัยใหม่จะมีการพิมพ์ชื่อผู้ถือบัตรและได้ของผู้ถือบัตรเป็นตัวเลขของพลาสติกอยู่บนบัตรด้วย เพื่อความสะดวกในการทำสำเนาของชื่อผู้ถือบัตรลงบนแบบฟอร์มของบริษัท และการติดตามเก็บเงินในภายหลัง ดังภาพที่ 1.9

ภาพที่ 1.9 ตัวอย่างบัตรเครดิต

ที่มา (ศิลปะ / ของสะสม, 2546)

5. สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ปัจจุบันมีเอกสารอยู่หลายชนิดที่ต้องพิมพ์โดยมีการรักษาความมั่นคงปลอดภัยอยู่ในตัวเอกสารตัวอย่างเคร่งครัด เอกสารเหล่านี้ ได้แก่ แชรท์ ใบสุทธิ หนังสือเดินทาง สลากกินแบ่ง โฉนดที่ดิน ธนาณัติ ตัวต่าง ๆ รวมทั้งตัวเครื่องบิน ทั้งหมดจัดเป็นสิ่งพิมพ์มีค่าที่ต้องการความมั่นคงปลอดภัยระดับต้น จึงมักพิมพ์ด้วยระบบการพิมพ์ทั่วไปที่ใช้อยู่ในทางการค้า แต่จะต้องใช้วัสดุพิมพ์ เช่น กระดาษและหมึกพิมพ์ที่มีคุณภาพพิเศษ และต้องมีการออกแบบที่มีลวดลายเด่นชัด และมีลักษณะเฉพาะสำหรับเอกสารหนึ่ง ๆ ที่ผู้ใช้จะมองและบอกได้อย่างง่ายดายกว่าเอกสารนั้น ๆ เป็นจริงหรือปลอม เช่น โฉนดที่ดินของประเทศไทยในปัจจุบันนี้จะพิมพ์ด้วยกระดาษหนาซึ่งโรยไหม เป็นต้น สื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ สามารถจำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ได้เป็น 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

5.1 สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในด้านสังคม

สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในด้านสังคมเป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้กันทั่วไปในสังคม ปัจจุบันมีอยู่มากชนิด เช่น นามบัตรบุคคลห้างร้าน และธุรกิจการงาน ซึ่งใช้กันทั่วไปในการแนะนำตัวให้เป็นที่รู้จักกันว่าใครเป็นใคร ชื่ออะไร มีตำแหน่งหน้าที่อย่างไร หรือร้านค้าธุรกิจชื่ออะไร ติดต่อได้ที่ใด

บัตรเชิญในกรณีต่าง ๆ ทั้งในเรื่องส่วนตัว และเรื่องหน้าที่การงาน บัตรเชิญในทางส่วนตัว ได้แก่ บัตรเชิญแต่งงาน บัตรลาอุปสมบท บัตรเชิญงานศพ เป็นต้น บัตรเชิญแต่ละชนิดได้

มีการพัฒนารูปแบบขึ้นโดยเฉพาะ ให้เหมาะสมกับงานแต่ละงาน เช่น บัตรเชิญในงานมงคลก็มีรูปแบบอย่างหนึ่ง ซึ่งต้องจัดพิมพ์ให้สวยงามน่ารัก น่าอภิรมย์ ใช้สีสันทันทีเป็นมงคล ส่วนบัตรเชิญในงานศพ ก็ใช้สีที่ลักษณะไว้ทุกข์ ให้ดูโศกเศร้ามีความรู้สึกเห็นอกเห็นใจ ให้เป็นไปตามบรรยากาศของการรู้สึกในความทุกข์ของเจ้าภาพ แม้แต่คำพูดในบัตรเชิญแต่ละชนิดก็มีแบบแผนในการเขียน การใช้ตัวหนังสือให้เหมาะสมกับงานในแต่ละชนิด

บัตรเชิญในธุรกิจการงาน เช่น การเปิดร้านค้า งานสังสรรค์ งานฉลองครบรอบปีของกิจการ การเลี้ยงต้อนรับบุคคลสำคัญ และกิจการอื่น ๆ อีกมากมายที่ได้มีการใช้บัตรเป็นสื่อกลางในการแจ้งให้ทราบในการเชิญ บัตรต่าง ๆ เหล่านี้ต้องพิมพ์ในลักษณะและคุณภาพต่าง ๆ กันตามลักษณะของการเชิญและผู้เชิญ ซึ่งก็ต้องอาศัยธุรกิจการพิมพ์เป็นผู้ดำเนินการ สำหรับการออกแบบจัดพิมพ์ และมีแบบแผนวิธีการ โดยเฉพาะสำหรับการเชิญแต่ละชนิดถ้อยคำที่ใช้ในการเชิญ ซึ่งจะต้องเขียน ต้องจัดทำให้ถูกต้องเหมาะสม

บัตรอวยพรในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ได้มีการใช้กันมากขึ้นตามลำดับที่เห็นชัดเจน ได้แก่ บัตรอวยพรหรือส่งความสุขในวันปีใหม่ ซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย และได้มีการออกแบบจัดพิมพ์กันอย่างสวยงามใช้วิธีพิมพ์จิตรพิสดารออกไปมากแบบมากวิธี ทำให้เกิดความสวยงาม บัตรอวยพรได้มีการชักจูงให้ใช้ในกรณีอื่น เช่น อวยพรในวันสำคัญทางศาสนา อวยพรในวันคริสต์มาส บัตรอวยพรในวันสำคัญต่าง ๆ ของบ้านเมือง เช่น บัตรอวยพรวันครู วันแม่ วันพ่อ ซึ่งมีการอวยพรกันทั่วไปในสังคม การใช้บัตรอวยพรนี้ได้มีการชักจูงให้ใช้แพร่หลายมากขึ้น ได้มีการทำบัตรอวยพรวันเกิด บัตรแสดงความยินดีในการคลอดบุตร ในการจบการศึกษา บัตรส่งให้หายจากการเจ็บป่วย ซึ่งบัตรแต่ละอย่างแต่ละแบบได้มีการออกแบบเป็นภาพ เป็นตัวหนังสือให้สวยงามเหมาะสมกับลักษณะของการใช้งาน การแสดงออกของผู้ส่งบัตรถึงผู้รับบัตร ให้มีความประทับใจ และพอใจ จึงได้มีการพิถีพิถันในการออกแบบและการพิมพ์

เอกสารแจ้งข่าวสาร การขอความร่วมมือต่างๆ เช่น ใบฎีกา ใบชักชวนให้ทำบุญทอดกฐิน ผ้าป่า และกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา ซึ่งต้องแจ้งให้ทราบโดยทั่วกัน จึงมักจัดพิมพ์เป็นสิ่งพิมพ์แจกจ่ายในลักษณะไม่ถาวร และประหยัด

ปฏิทิน สมุดบันทึก เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้กันแพร่หลายโดยทั่วไป ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้ทราบวัน เวลา เพื่อกำหนดนัดหมาย ซึ่งนอกจากจะใช้ดู วัน เวลา แล้วยังใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาประชาสัมพันธ์จึงได้จัดพิมพ์กันโดยพิถีพิถัน และสวยงาม

สิ่งพิมพ์ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นสิ่งพิมพ์ที่ผลิตและนำเข้ามาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ภายในสังคมของมนุษย์ให้เป็นที่ยอมรับและแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งเพื่อเป็นกระแสวัฒนธรรมมวลชนต่อไป ดังภาพที่ 1.10

ภาพที่ 1.10 บัตรเชิญวันแต่งงาน สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในด้านสังคม
ทีมา (honeyglass, 2003)

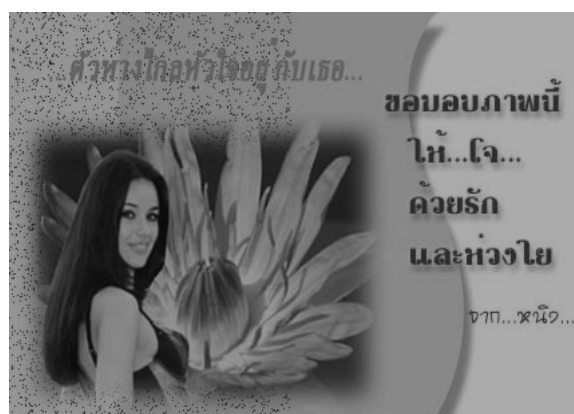
5.2 สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจ

การดำเนินธุรกิจจะต้องอาศัยเอกสาร สิ่งพิมพ์ แบบพิมพ์ มากมายหลายชนิดที่จะช่วยให้การดำเนินงานธุรกิจสามารถดำเนินงานไปได้ เพราะการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ จะต้องอาศัยผู้ดำเนินงานกันหลายคน หลายฝ่าย การติดต่อสั่งการงานย่อมต้องอาศัยเอกสารเป็นสำคัญ เอกสารทั้งปวงย่อมต้องอาศัยการพิมพ์ในการที่จะผลิตเอกสารนั้นออกมาให้สามารถใช้งานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เอกสารทางด้านธุรกิจนี้ ได้แก่ กระดาษหัวจดหมาย ใบส่งของ ใบเสร็จรับเงิน ใบเบิกเงิน กระดาษบันทึก หนังสือเวียนที่แจ้งข่าวคราว ใบปลิว ใบโฆษณา แผ่นภาพ แผ่นโปสเตอร์ที่ใช้ในการโฆษณา ของจดหมายที่ใช้ติดต่อ และแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในทางการขาย การสถิติ การบัญชี สัญญาต่าง ๆ ตลอดจนรายงานประจำปีของธุรกิจ เป็นต้น

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ไม่ว่าธุรกิจใด ๆ ย่อมต้องอาศัยเอกสาร สิ่งพิมพ์ในการดำเนินงานมาก เพราะการที่จะติดต่อสั่งการ การสื่อเรื่องราวถึงกันให้สะดวกรวดเร็ว ประหยัด และเป็นหลักฐานอ้างอิงให้ยึดถือกันไว้ได้ ก็ต้องใช้เอกสารการพิมพ์ เอกสารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง

5.3 สิ่งพิมพ์ที่เป็นการตกแต่งให้สวยงาม

ความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทำให้คนเรามีความคิดทางศิลปะ รู้จักประดิษฐ์ของที่มีความสวยงามขึ้นมาใช้ รู้จักเลือกใช้ของมีคุณค่าและคุณภาพ การพิมพ์เป็นเครื่องมือที่สามารถจำลองศิลปะทั้งปวงออกมาได้เหมือนต้นฉบับ สามารถผลิตชิ้นงานออกมาได้เป็นจำนวนมาก การพิมพ์ได้ถูกนำเข้ามาใช้ในการตกแต่งของทั้งปวงให้มีความสวยงาม มีศิลปะเพิ่มมากขึ้น เช่น การพิมพ์ผ้าให้มีลวดภาพสีล้วนสวยงาม การพิมพ์ภาพศิลปะต่าง ๆ ให้เหมือนจริงสวยงามเพื่อติดประดับอาคารสถานที่ การพิมพ์ภาพโปสเตอร์โดยจำลองภาพให้ได้ขนาดกะทัดรัด เพื่อเก็บเป็นที่ระลึก การพิมพ์กระดาษปิดฝาผนัง (wallpaper) การพิมพ์ลวดลายลงบนไม้ บนฝาผนังโดยตรง การพิมพ์ลายไม้ ลายหินอ่อน ผนังทับบนวัสดุต่าง ๆ เพื่อทำเป็นเฟอร์นิเจอร์ เป็นตู้วิหะ ตู้ทีวี นอกจากการจำลองแบบจากต้นฉบับพิมพ์ให้สวยงามแล้วยังได้มีการพัฒนาการทางพิมพ์ ให้พิมพ์ภาพที่มีส่วนนูนส่วนลึกในภาพขึ้น เช่น การพิมพ์ภาพเขียนสีน้ำมัน แล้วอัดภาพให้มีส่วนนูนส่วนลึกตามรอยสีเหมือนที่ปรากฏพิมพ์บนแผ่นภาพที่เขียน การพิมพ์ภาพให้มีส่วนลึกให้มองเห็นเป็นภาพสามมิติ การสร้างภาพที่พิมพ์แล้วให้มองเห็นลักษณะที่มีการเคลื่อนไหวได้ เช่น มองมุมหนึ่งเป็นภาพหนึ่ง มองอีกมุมเป็นอีกภาพหนึ่ง หรือมองภาพเดียวกันให้มีอาการกิริยาเหมือนเคลื่อนไหวได้ เช่น ภาพคนที่มองแล้วยิ้มได้ ภาพรถที่ดูว่าจะวิ่งได้ เป็นการสร้างสื่อสิ่งพิมพ์ขึ้นได้โดยอาศัยเทคนิควิธีพิมพ์พิเศษต่าง ๆ ที่ได้มีการค้นคิดพัฒนากันขึ้น เทคโนโลยีทางการพิมพ์ในปัจจุบันสามารถสร้างสิ่งพิมพ์ให้มีคุณลักษณะพิเศษต่าง ๆ ออกไปได้อีกเป็นจำนวนมาก หลากหลายรูปแบบตามสมัยนิยม ดังภาพที่ 1.11

ภาพที่ 1.11 สิ่งพิมพ์ที่มีการนำเทคนิคพิเศษมาใช้ตกแต่ง
ทีมา (honeyglass, 2003)

5.4 สิ่งพิมพ์ที่ใช้สำหรับวัตถุประสงค์พิเศษ

สิ่งพิมพ์ใดก็ตามที่มีความประสงค์จะให้ใช้เป็นสิ่งที่สื่อความหมายหรือให้มีความประณีตสวยงาม มีรสนิยมเพิ่มขึ้น ต้องการผลิตออกมาเป็นจำนวนมากให้เหมือน ๆ กัน ย่อมอาศัยการพิมพ์เข้ามามีส่วนประกอบในการผลิตสิ่งของเหล่านั้น ทำให้สิ่งของนั้นมีคุณค่า มีประโยชน์ สะดวกเหมาะสมแก่การใช้ตามที่มีความต้องการ เพราะการพิมพ์สามารถจำลองตัวหนังสือ ลวดลาย รูปภาพ ลงบนวัสดุต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกระดาษ ผ้า พลาสติก โลหะ แก้ว กระจก ไม้ หรือวัสดุอื่น ๆ ได้ เป็นจำนวนมาก มีคุณภาพคงที่เหมือน ๆ กัน สร้างคุณลักษณะและคุณภาพพิเศษในภาพในรูปอรอยนั้น ๆ ได้ ด้วยเหตุนี้การพิมพ์จึงถูกนำมาใช้ประกอบในการผลิตสินค้าเกือบทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นตราที่พิมพ์ติดในเนื้อตัวสินค้า ซึ่งเป็นตราที่ติดชั่วคราวหรือติดถาวรก็ได้ หรือโดยการพิมพ์เป็นสติกเกอร์ติด เช่น การพิมพ์ชื่อ พิมพ์ตราลงบนเครื่องจักร พิมพ์ลงในเนื้อโลหะ ในเนื้อแก้ว ในเซรามิก หรือในเครื่องเคลือบดินเผา ในผ้า และวัสดุอื่น ๆ การพิมพ์หน้าปัด นาฬิกา หน้าปัดเครื่องมือเครื่องมือต่าง ๆ พิมพ์มาตรลงบนแก้ว ลงบนไม้บรรทัด แม้แต่การพิมพ์ตราหรือชื่อลงบนหลอดยาฉีด หรือแคปซูลบนเม็ดยา หรือบนตัวเม็ดยา ก็สามารถเลือกใช้การพิมพ์วิธีต่าง ๆ สร้างรูปอรอย สร้างตัวหนังสือลงบนสิ่งของที่ต้องการพิมพ์ได้ ของใช้บางอย่างการพิมพ์เป็นส่วนที่เป็นสาระสำคัญของสิ่งของนั่นเอง เช่น แผนที่ แผนที่ ลูกโลก ของใช้ในการเล่นต่าง ๆ เช่น เกมของเด็กที่ใช้เล่นแข่งขัน ตารางหมากรุก หมากรอส เกมงูไต่บันได เกมเศรษฐี ไฟชนิดต่าง ๆ แผ่นใสที่ใช้กับเครื่องฉายภาพนิ่งข้ามศักราช ก็อาจผลิตโดยการพิมพ์ภาพด้วยหมึกโปร่งแสงบนแผ่นกระดาษใส หรือแผ่นพลาสติกใส หรือแม้แต่กระดาษขีดหน้า กระดาษขีดมือที่มีการพิมพ์ลวดลายบนแผ่นกระดาษ เพื่อความสวยงาม ที่รองถ้วย ที่รองจาน แม้แต่ถังใส่ขยะ ป้ายจราจร ป้ายต่าง ๆ ที่บ่งความหมายว่าเป็นห้องน้ำชาย หญิง ป้ายห้ามเข้า ก็สามารถผลิตโดยใช้วิธีทางการพิมพ์ได้

จะเห็นได้ว่าสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นมาได้ด้วยการพิมพ์ ทำให้เกิดสิ่งพิมพ์ครอบคลุมออกไปกว้างขวางเพื่อใช้ในสังคมตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ดังภาพที่ 1.12

ภาพที่ 1.12 การพิมพ์บนหน้าปัดนาฬิกา และแก้ว สิ่งพิมพ์ที่ใช้ในวัตถุประสงค์พิเศษ
ที่มา (honeyglass, 2003)

ความแตกต่างระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออื่น ๆ

ปัจจุบันนี้สิ่งพิมพ์ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์ตลอดเวลา ไม่ว่าจะหลับหรือตื่น ตั้งแต่เกิดจนตาย สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีช่องทางที่จะถูกนำมาใช้เพิ่มขึ้นไปในงานต่าง ๆ ได้โดยไม่มีขีดจำกัด ซึ่งผู้พิมพ์อาจนึกคิคนำเอาการพิมพ์ไปใช้ในงานต่าง ๆ ต่อไปได้อีกมากไม่อาจสามารถคาดคะเนได้ แต่อย่างไรก็ตามในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดสื่อที่มีความทันสมัยเข้ามาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ด้านต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สื่อสิ่งพิมพ์ต้องพยายามพัฒนาและปรับปรุงตัวเองอยู่เสมอให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ หากเรามาพิจารณาถึงข้อดีและข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์ก็คงมีลักษณะเช่นเดียวกับสื่ออื่น ๆ ที่มีทั้งข้อดีและข้อจำกัด แต่เมื่อเปรียบเทียบกันในหลายประเด็นแล้วพบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ยังคงมีจุดเด่นอยู่มาก ในขณะที่สื่ออื่นยังมีข้อจำกัดอยู่มาก ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 การเปรียบเทียบจุดเด่นและข้อจำกัดของสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออื่น ๆ

ชนิดของสื่อ	ความเร็ว	คุณภาพ	ราคาสื่อ	การเก็บรักษาสื่อ
วิทยุ	สื่อได้เร็ว	สื่อได้เฉพาะเสียง	สูง	เก็บรักษาไม่ได้
โทรทัศน์	สื่อได้เร็ว	สื่อได้ทั้งภาพ เสียงและการเคลื่อนไหว	สูง	เก็บรักษาไม่ได้
โทรศัพท์	สื่อได้เร็ว	สื่อได้เฉพาะเสียง	สูง	เก็บรักษาไม่ได้
โทรสาร	สื่อได้เร็ว	สื่อภาพและตัวอักษร	สูง	เก็บรักษาได้ระยะหนึ่ง
เทปและวีดีทัศน์	สื่อได้เร็ว	สื่อได้ทั้งภาพเสียง และการเคลื่อนไหว	สูง	เก็บรักษาได้ในเวลาจำกัด
สื่อสิ่งพิมพ์	สื่อได้ช้า	สื่อได้ทั้งภาพและตัวอักษร คมชัดกว่าสื่ออื่น ๆ	ต่ำ	เก็บรักษาได้นานและนำมาใช้ได้อีก

ทีมา (วิชัย พยัคฆโส, 2542, หน้า 17)

จากตารางจะพบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ยังมีจุดด้อยในเรื่องของความเร็วหรือระยะเวลาในการส่ง แต่สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีจุดเด่นอีกหลายประการที่สื่ออื่นยังเป็นรอง เช่น

- สามารถนำไปใช้ และอ่านโดยไม่ต้องมีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ทางเทคนิค
- สามารถเคลื่อนย้าย เพื่ออ่านได้ทุกสถานที่และทุกสภาพแวดล้อม
- ราคาต่ำและเชื่อถือได้
- มีความคงทนสูง จึงเก็บรักษาไว้ได้นาน
- สามารถพลิกอ่านกลับไปกลับมาหรือทบทวนได้

โดยสรุปจากตารางและจุดเด่นอื่น ๆ จะพบว่า ถ้าหากจะเปรียบเทียบเฉพาะในแง่การใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารแล้ว สื่อสิ่งพิมพ์มีความได้เปรียบในด้านต้นทุนที่ต่ำ ความคมชัดของภาพและตัวอักษรสูง และการเก็บรักษาได้ยาวนานกว่าสื่ออื่น ๆ และหากเปรียบเทียบสื่อสิ่งพิมพ์หรือผลิตภัณฑ์จากการพิมพ์ก็ยังคงได้รับความนิยมสูงทั้งยังเหมาะที่จะใช้ร่วมกับผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมอื่นโดยที่ไม่มีสื่ออื่นใดมาเปรียบเทียบข้อดีในจุดนี้ได้

สรุป

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นเป็นสิ่งตีพิมพ์ที่มีหลากหลายรูปแบบไม่ใช่เฉพาะกระดาษเท่านั้น หากรวมวัสดุอื่นที่นำมาใช้เป็นวัสดุรองรับการพิมพ์เพื่อใช้เป็นสื่อถ่ายทอดเนื้อหาที่ข้อความ รูปภาพ หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ก็ตาม อันเกิดจากกระบวนการพิมพ์ที่ก่อให้เกิดสิ่งพิมพ์หลายสำเนาเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้อ่านคราวละมาก ๆ สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อมวลชนที่เก่าแก่ที่สุดในด้านการถ่ายทอดความรู้ ข่าวสาร และความคิด ปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ยังคงมีความสำคัญต่อมนุษย์และสังคมในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สังคม การดำรงชีวิตประจำวัน การดำเนินงานขององค์การรัฐและธุรกิจการค้า ตลอดจนการศึกษา ล้วนแล้วมีสื่อสิ่งพิมพ์เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

ปัจจุบันมนุษย์มีการนำการพิมพ์เข้ามาใช้อยู่ 2 ประเภท ได้แก่ การพิมพ์เพื่อรับใช้โดยตรงและการพิมพ์ส่วนประกอบของวัตถุ ซึ่งทั้งสองประเภทจะทำให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นมา และเรายังสามารถแบ่งประเภทสิ่งพิมพ์ออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ สิ่งพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ข่าวสาร สิ่งพิมพ์เพื่อการบรรจุมูลภัณฑ์ สิ่งพิมพ์มีค่า และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ โดยแต่ละประเภทก็จะมี การแบ่งย่อยอีก ทั้งนี้ทำให้มีสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายรูปแบบสามารถใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมากมายและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้สื่อสิ่งพิมพ์ยังมีความแตกต่างจากสื่ออื่น ๆ โดยเฉพาะสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในหลายประเด็น ได้แก่ ลักษณะของสื่อ ความรวดเร็ว คุณภาพ ราคา และการเก็บรักษา เป็นต้น ซึ่งทำให้สื่อสิ่งพิมพ์มีความโดดเด่นมากกว่าสื่ออื่น ๆ

แบบฝึกหัดท้ายบทที่ 1

1. จงอธิบายความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ และระบุความแตกต่างระหว่างคำว่า “พิมพ์” และ “การพิมพ์”
2. สื่อสิ่งพิมพ์มีความสำคัญต่อมนุษย์และสังคมอย่างไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างประกอบในแต่ละด้านให้เห็นชัดเจน
3. ในชีวิตประจำวันมนุษย์นำการพิมพ์เข้ามาใช้ได้กี่ลักษณะ อย่างไรบ้าง พร้อมยกอย่างสิ่งพิมพ์ที่มีการใช้การพิมพ์นั้น ๆ มาอย่างละ 2 ชนิด
4. สิ่งพิมพ์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ มาอย่างละ 5 ชนิด
5. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างสิ่งพิมพ์ประเภทสารคดีกับบันเทิงคดี
6. นิตยสาร วารสาร และจุลสาร มีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์อย่างไรบ้าง
7. จงยกตัวอย่างวัสดุที่สามารถนำมาใช้เป็นสิ่งพิมพ์เพื่อบรรจุภัณฑ์มาสัก 5 ชนิด
8. จงอธิบายลักษณะสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์มีค่ามาโดยสังเขป
9. ในสังคมปัจจุบันได้มีการนำสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ เข้ามาใช้ในลักษณะใดบ้าง
10. จงเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสื่อสิ่งพิมพ์กับสื่ออื่น ๆ มาสัก 4 ประเด็น

เอกสารอ้างอิง

- กำธร สติรกุล. (2515). **หนังสือและการพิมพ์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คมสัน อุดมเสวี. (2542). **เทคโนโลยีการศึกษา**. สกลนคร: โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีและ
นวัตกรรมทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2520). **การบรรณาธิกรณหนังสือพิมพ์และนิตยสาร**. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาวั เนตรประเสริฐ, และนิคม ทาแดง. (2523). **เทคโนโลยีการสื่อสาร
ประเภทภาพ สิ่งพิมพ์**. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา
หน่วยที่ 6-10** (หน้า 230). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โตโยต้า, บริษัท. (2546). Soluna Vios. [แผ่นพับ]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- ไทยวิทยา. (2546). **หนังสือพิมพ์วันนี้**. [แผ่นพับ]. ลพบุรี: ผู้แต่ง.
- ธนู บุญญานันต์. (2536). **หนังสือและการพิมพ์**. สกลนคร: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ธีระศักดิ์ ละม่อม. (2542). **สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา**. สกลนคร: โปรแกรมวิชาเทคโนโลยี
การศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- นลินี เสาวภาคย์. (2542). **การเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: โปรแกรมวิชา
นิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2527). **หลักนิเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- _____. (2533). **ความหมาย ความสำคัญ วัตถุประสงค์ และประเภทของการสื่อสาร**. ใน
เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 1-8 (หน้า 8-15).
(พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประชิด ทิถบุตร. (2539). **การออกแบบกราฟิก**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ปติตตา สีทองสุก. (2538). **สารนิเทศเพื่อศึกษาค้นคว้า** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม:
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542**. (2546). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พระราชบัญญัติการพิมพ์ พ.ศ.2484. (2546, กรกฎาคม 29). [Online], Available HTTP:
<http://www.kodmhai.com.m4/m4-1/H62/H-62html>

พีระ จิรโสภณ. (2533). ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์หน่วยที่ 1-7** (หน้า 178). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ราชบัณฑิตยสถาน และศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.

(2546, กรกฎาคม 29). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน. [Online], Available HTTP:
<http://rirs3.royin.go.th/ridictionary/lookup.html>

วรพล พรหมิกบุตร. (2534). **การสื่อสารสัญลักษณ์**. กรุงเทพฯ: อาร์ทไลน์.

วัลลภ สวัสดิวัลลภ. (2527). **หนังสือและการพิมพ์**. ลพบุรี: วิทยาลัยครูเทพสตรี.

วิจิตร ภัคศิริรัตน์. (2523). **สื่อมวลชนทางการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิชัย พยัคฆโส. (2542). **อุตสาหกรรมกรรมการพิมพ์**. ใน **เอกสารประกอบการฝึกอบรมเรื่องการจัดเตรียมและวางแผนเพื่อการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์** (หน้า 17-18). กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2530). **การพิมพ์เบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.

ศิลปะ/ของสะสม. (2546, กรกฎาคม 29). [Online], Available HTTP:

<http://collection.pantipmarket.com>

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. (2542). **การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์**. กรุงเทพฯ: โปรรแกรมวิชานิตยศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

สุรัตน์ นุ่มนนท์. (2539). ความหมายและความสำคัญของสื่อสิ่งพิมพ์. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์** (หน้า 6). (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

หนังสือ/เครื่องเขียน. (2546, กรกฎาคม 29). [Online], Available HTTP:

<http://book.pantipmarket.com>

หิ้งหนังสือ. (2546, กรกฎาคม 29). [Online], Available HTTP:

<http://www.pantip.com/café/library/bookcase/index.html>

อนันต์ธนา อังกินันท์, และเกื้อกูล คุปรัตน์. (2535). **สื่อสารมวลชนและการประชาสัมพันธ์เพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุณพินอักษรกิจ.

อาทิตย์ ธงอินเนตร. (2542). **การออกแบบสิ่งพิมพ์**. นครปฐม: ภาควิชาศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม.

- โอวาท นิตทัศน์ประกาศ, กำธร สติรกุล, ทองเต็ม เสมรสุต, และมานิตย์ กมลสุวรรณ. (2534).
สิ่งพิมพ์ในชีวิตประจำวัน. ใน เอกสารการสอนรายวิชา การพิมพ์ทั่วไป หน่วยที่ 1-8
(หน้า 2). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Honeyglass. (2003, July 29). [Online], AvailableHTTP: [http://www.honeyglass.com/
index.html](http://www.honeyglass.com/index.html)
- Makins Marin. (1995). **Collins College Dictionary**. Wrotham, England: Harper Collins.
- The Compton's Encyclopedia Vol. 19.** (1994). Chicago: Compton's Learning.
- The Encyclopedia Americana Vol. 22.** (1991). Danbury, CT: Grolier.
- The New Encyclopedia Britannica: macropedia Vol. 21.** (1994). (15th ed.). Chicago:
Encyclopedia Britannica.